

העם

מרגיז נורא

בדיחה ישראלית מפורסמת שואלת מה הבדל בין אדם נברוטי לבין אדם פסיכופטי. התשובה: "האדם הפסיכופטי חושב ששניים ועוד שניים הם חמש, האדם הנברוטי לעומת זאת, אמנם יודע ששניים ועוד שניים הם ארבע — אבל זה מרגיז אותו נורא".

ארתו כלל חל על החיים הפוליטיים בישראל. בעלי הפסיכוזה הפוליטית אמרים שישראל היא חלק מאירופה, או מאמריקה, או מיבשת שטרם נתגלתה. בעלי הנברוזה הפוליטית אמנם יודעים כי ישראל היא חלק מן המרחב השמי, אך הדבר מרגיז אריתם נורא.

האנשים הסובלים מנברוזה זו, מוצאים מוצא גאות לרונגם. מדי פעם הם ממציאים תיאוריה חדשה, שמטרתה ליצור "במקום" גיאוגרפי, שיבוא במקום המרחב השמי המקולל. כאשר נולדת תיאוריה זו, היא מופצת באומים רעשניים ובכתבות של שפופרים מטעם, מחנה לזמן מה את המדינה נאות הרשמית של הממשלה — עד שמתברר, לרוע המזל, כי התינוק נולד מת.

התינוק מת. לפני כמה חודשים נוצרה התיאוריה היסתיכונית המפוצצת. ישראל כלל אינה מדינה מורחיתכונית, טענו הי דוברים, אלא מדינה יסתיכונית. עליה ליצור ברית עם כל מדינות הים התיכון, ואו תהיה משוחררת מן הסייט הערבי.

הנואמים נאמו, המכריזים הכריזו, השגיריים שיגרו, חסרי חוש־הביקורת נהנו, אולם לפתע גילה מישהו כי לאורך הים התיכון שכונות שבע ארצות ערביות, יחד עם מדינה מוסלמית המסתייגת מישראל (תורכיה), מדינה אירופית הקשורה עם עמי ערב (יוון), מדינה קומוניסטית סובייטית (אלבניה), מדינה קומוניסטית גייטראליסטית (יוגוסלביה), ושתי מדינות אירופיות שאחת מהן קירדה כלפי ישראל (איטליה) והשניה (ספרד) אף אינה מקיימת עמה יחסים. מכל מדינות הים התיכון היתה רק ארץ אחת — צרפת — מוכנה לברית עם ישראל.

התיאוריה שנולדה ברעש, כפרי גאוניוֹר תו של מנהל משרד־הבטחון, מתה בשקט. **במקום חדש.** החדש הולידו אותם החוגים "במקום" חדש. הרעיון הגאוני: ברית בין כל המדינות הפרוימערביות במרחב השמי — איראן, תורכיה, ישראל, סודאן וחבש, שיקבלו נשק, כסף וערבויות מאמריקה. בצורה זו יקום מתנה אנטי ערבי, שיחסום את דרכה של התנועה הלאומית הערבית וישען על כוח המערב. הוא יפסור את ישראל מן הצורך המרגיז לגבש מדיניות המבוססת על ההכרה בלאומיות הערבית.

שוב הסתובבו הגלגלים הגדולים — כתבו הכותבים, נאמו הנואמים, וגולדה מאיר בת כבודו ובעצמה התגישה כדי למכור את הרעיון אישית לגדולי המערב. אולם כמו הרעיונות הקודמים מסוגו, נולד גם זה מת. סודאן היא מדינה ערבית, בעלת צביון לאומי מובהק. מנהיגיה אינה אמנם את המערב (והצדיק את פלישת האמריקאים לי לבנון), אך הארץ רואה את עצמה חלק מן המתחנה הערבי הכולל, שותפת למצור הכלכלי הערבי על ישראל.

תורכיה היא עמוד־התחך של המערב בי מרחב. אך אין לה ציר בישראל, ויחסיה הרשמיים עם המדינה קרירים מאד. הסיבה: ראשי תורכיה אינם מוכנים להקים נגדם את כל העולם הערבי כדי לקנות את ידי דות ישראל. הוא הדין, במידה שתותה יותר, לגבי איראן ואפילו חבש. איש מכל הארבע אינו מוכן לנגוע בישראל אפילו בקילשון דיפלומטי.

שניים ועוד שניים הם ארבע — וישראל נמצאת בתוך העולם הערבי. יתכן שאלה עובדות מרגיוות — אך מסוכן מאד לבנות חשבונות על ההנחה ששניים ועוד שניים הם חמש.

מדיניות

בילבול קטן

דויד בן־גוריון התפאר לא פעם שישנה דרך בטוחה בתוך העולם הערבי. יתכן שאלה ציבור: לספר אותה לעורכי העיתונים. אולם לרוע המזל אין המצב כך בארצות־הברית. העורכים האמריקאים סבורים, משום מה, שתפקידם החיוני הוא לגלות לקהל את ה"אמת" ולא לשמור אותה בכיסם, כמתנה

פרטית לנשותיהם ולידידיהם. כך קרה השבוע מקרה בלתי־נעים. שגריר ישראל הכחיש במפורש שישראל הסכימה לסיים מטוסים צבאיים אמריקאים מעל לשטחה. אולם באותו רגע ממש כבר הודיעו עיתוני אמריקה שישראל הסכימה — ושהמטוסים כבר טסים.

לגבי כמה מאורחי ישראל לא היה הדבר בגדר חדשה. הם ראו את המטוסים חוצים את שמי המדינה.

בעצב, למה? בילבול קטן זה היה רק חלק מן הבילבול המוחלט השורר כרגע בחוגים המדיניים בישראל. איש לא ידע בדיוק מה הוא רוצה.

אם ממשלת ישראל רואה בברכה את פלישת המערב למרחב — באיזה הגיון היא מתנגדת לפלישת המטוסים האמריקאים הבריטיים, הדרושים לקיום המערך הצבאי המערבי? ואם היא מתנגדת לטיסות — מה הגיון בנסיונותיה הנואשים להשתלב במערך הצבאי של המערב (ראה לעיל)?

מעולם לא היתה פשיטת־הרגל המוחלטת של המחשבה המדינית בצמרת המדינה כה

"אלטע זאכען! אלטע שיד!"

ברורה כמו השבוע. איש לא הבין מי מתנגד, למה הוא מתנגד, ולשם מה. הוסכם לסיסות אמריקאיות המובילות אספקה לי צבא הבריטי, אך לא לסיסות בדיסיות לי אותה מטרה. איש לא הבין מה השיקול המדיני המכריע שהנחה קו זה.

למעשה לא היה שום קו. הצמרת הישראלית פשוט רצתה להשיג מחיר עבור הטיסות — כמות של נשק אמריקאי. היתה זאת העיסקה המפוקפקת ביותר בתולדות האומה מאז מכר עשיו את זכות־הבכורה תמורת נוי־רעשנים. היא הבליטה עובדה עצובה: שבעה עירי שיקולים מדיניים יסודיים לגבי עמדת המדינה במרחב, נתפס מקומם עלידי שיקולים קטנטנים של קציני אפסני אות וחיימוש.

האמריקאים חייבו למראה התמרון הש"קוף. הם סירבו לקשור את אספקת הנשק בהרשאת הטיסות. דרישתם: קודם טיסות, אחר־כך דיון בנשק. בינתיים, הרגיעו, יכו לה ישראל להגיש רשימה.

הרשימה הוגשה. הסיכויים לקבלת נשק רציני: אפסיים.

חלוקת ירדן. בינתיים המשיכה שרת החוץ התולה את מטעה המסוכן, בלחי צמוד של רופאה הפרטי. אחרי ששוחחה עם דה־גול הצרפתי ועם פאנפאני האיטלקי (ראה תצפית), הוזמנה לפתע ללונדון. מטרת האנגלים: לשלד את ישראל להתנגד לתוכנית המתגבשת במערב, המכוננת לי חלק את ירדן, לצורך את עבר־הירדן לי סעודיה או לרע"ם, להפוך את מערב הירדן למדינה פלסטינית עצמאית בפיקוח האו"ם. האנגלים, החוששים להשפעתם, מתנגדים לי חלוקה זו.

גולדה באה, שמעה, שוחחה. היא לא יכלה להבטיח שום קו ברור. כי קו כזה אינו קיים כיום בהנהגת ישראל.

אירופה תשדך את המערב למאמץ גרנד לפיוס גמאל עבד אל־נאצר. אחרי שמקורות־המודיעין של כמה ארצות אירופיות הודיעו בסוד שבפגישתו האחרונה עם כרושצ'וב נתעוררו חילוקי־דעות בין עבד אל־נאצר והסובייטים, מציע עתה קונראד אדנאור להחזיר את קאהיר לעמדה אוהדת למערב. תמורת הענקות כספיות מאסיביות. אחד הפיתויים: בנין סכר אסזאן המיוחל, על־חשבון אירופה. בין התנאים שיוצגו לקאהיר: הסדר כל שהוא עם ישראל.

שופר תוכנית זו יהיה אמינטורה פאנפאני, ראש ממשלת איטליה, שאדנאור הסיל עליו שלחות זו.

לגמאל עבד אל־נאצר יקומו מתחרים רציניים בהנהגת התנועה הלאומית הכל־ערבית. אף שכל החוגים הערביים מסכימים כי השליט המצרי הוא הסמל המאחד את כל התנועה, משתדלים גופים שונים לקחת בידים את ההנהגה המעשית, בעיקר כדי לתת לתנועה תוכן סוציאלי ברור.

מתחרה אחד: אכראם אל־חוראני, מנהיג מפלגת אלי־בעת הסוציאליסטית הסורית. מפלגה זו אמנם פוזרה, יחד עם שאר המפלגות הסוריות, אך היא השתלטה על האגף הסורי של חזית־השחרור, שהיא המפלגה הרשמית היחידה ברע"ם. משם מצליח עתה אל־חוראני לחזור לצמרת חזית־השחרור במצריים עצמה, ללכד מסביבו את האינטליגנציה הצעירה במצריים, שאינה מסתפקת בנצחונות מדיניים־חיצוניים, מבקשת רפורמה סוציאליסטית מעמיקה.

מתחרה שני: צמרת ההפיכה הישראלית. מבחינה עיראקית.

סוציאליטית מתקדמת צמי

רת זו הרבה יותר מ

שליטי קאהיר, מאחר ש

בשנים ארוכות של מח

תרת בימי נורי אל־סעיד

הצליחה לפתח מגמה

סוציאליטית ברורה מאד.

שתי המגמות יכריחו

את עבד אל־נאצר להק

דיש בקרוב הרבה יותר

מתשומת־לבו לבטיות

חברתיות וכלכליות. ל

גבש את השקפת־העולם

של המהפכה הערבית ב

דפוטים סוציאליים. כ

כל שירבו נצחונותיו ו

תנצח התנועה הלאומית

בארצות נוספות, כן ת

גדל הבעיה הפנימית.

הסיכויים ל

התפתחויות קיצוני

נאות בירדן עדיין

קיימים.

במקרה זה תהיה ישראל אחד הנורמים הפעילים בהתפתחויות אלה,

בהסכמת מעצמות המערב, או חלק מהן. על כל פנים, כל עוד יצליח משטרו של המלך חוסיין להחזיק מעמד, יישמר השקט.

בריטניה מעוינת באפשרות לבקש מישראל כי תחזיר לה בפסיים צבאיים זמניים.

הבטיסים יהיו דרושים לה דווקא לפתרון בעיית קפריסין, אשר יגרור אחריו חיטול הבטיסים הגדולים שם. הצבא הבריטי ישתמש בבטיסים הישראליים כתחנות־מעבר. התמורה: חלק מהציוד, אשר לא יהיה כדאי להעבירו לאנגליה, יושאר במתנה לישראל.

אפשר לצפות לפעילות פוליטית מחודשת של הוותיקן, בקשר לתוכנית הישנה של בינאום ירושלים.

אם כי אין דעת המעצמות שלמה עם דרישות הוותיקן, תועלה אפשרות זו בכל דיון מקיף על פתרון בעיות המרחב.

ההישג העיקרי משיחותיה של גולדה מאיר עם ראש ממשלת איטליה: הבטחה שאיטליה לא תתמוך בשום הצעה לקיצוץ גבולות ישראל, יחסה של איטליה להצעת ברית מערבית במרחב שתהיה סכונת נגד הערבים: קרי.

היכוון לשורה נוספת של העלאת מחירים.

מיד עם שובו של שר האוצר לוי אשכול ממסע גיוס הכספים בחוץ־לארץ, יכין משרד האוצר שורה של הצעות מסים שונים, בעיקר מסי עקיפין.

ביגוי ינוול בימים הקרובים שיחות מקיפות עם מנהיג אחדות־העבודה יצחק טבנקין, לכירור סופי של אפשרויות ההופעה המשותפת של מפא"י ואחדות־העבודה בבחירות הי באות.

לעומת זאת לא יקיים ביגוי שום שיחות עם מפ"ם, מאחר והוא סבור כי אין מקום לשיחות־פעולה כזה עם מפלגה זו.

אם הנך פקיד הסוכנות היהודית, צפויות לך תקלות בקבנת משכורתך, בחודשים הקרובים.

בגלל המצב המיוחד, משכנה הממשלה את הכנסות הסוכנות לחודשים הקרובים.